

Boekrecensie: De Winnaarseconomie / Koen De Leus

Uitgeverij Lannoo, België, (2017), 320 p.

Recensie door Carlos Bourgeois, lid redactiecomité BFW

De Winnaarseconomie is een boeiend en leerrijk boek, zeker voor al diegenen die niet beroepsmatig grondig zijn ingewijd in de wereld van de digitalisering. Het boek geeft een ruim overzicht betreffende de digitale revolutie, wat ze inhoudt en wat de gevolgen ervan kunnen zijn in verschillende domeinen.

Het boek heeft tal van positieve kenmerken. Het bespreekt een grote maatschappelijke ruimte in relatie met de digitalisering: de digitale revolutie zelf, belangrijke sociale aspecten van deze revolutie, de invloed ervan op de economische bedrijvigheid in haar geheel – met name ook de banksector - en in haar ontwikkeling. Daarnaast komt ook de invloed van de digitalisering op de gezondheidszorg en derhalve het gezondheidsbeleid aan bod, evenals de invloed ervan op het onderwijs en de wereld van het beleggen in financiële instrumenten.

Het boek is zeer netjes gestructureerd. Voor elk onderdeel is er een inleiding voorzien (blauwe bladzijden), gevolgd door een gedetailleerde beschrijving en conclusies. De inleidingen en conclusies zijn zeer goede weergaven van de belangrijkste stellingen van de auteur. Maar het loont absoluut de moeite om ook de analyses te lezen, ook al vindt men hier al eens herhalingen in terug. De analyses helpen een eerste inzicht te verwerven in de digitalisering, de mogelijke gevolgen ervan, evenals de complexiteit van hetgeen er op ons afkomt.

In het boek worden een aantal vaststellingen gepresenteerd, maar er worden ook veel vragen gesteld. Gegeven de uitgestrektheid van de besproken domeinen zal het wel zo zijn dat men aan nuanceringen denkt bij sommige vaststellingen. Ik vermeld enkele van de mijne:

- In globale termen stelt men dat de productiviteit in onze economie niet groeit zoals bij de voorgaande industriële revoluties. Dit geldt alvast niet voor de bedrijven die deze revolutie “trekken”. Waar de vruchten van de revolutie intensief aangewend worden, lijkt de productiviteit toch ook niet achteruit te gaan. Zou het niet zo zijn dat bijvoorbeeld de overheid onder twee parameters achterblijft: enerzijds heeft ze zeker als “bedrijf” de mogelijkheden van de digitalisering nog niet ten volle verwerkt, anderzijds ontsnappen vele fiscale middelen uit de winsten van de digitalisering aan de overheid, zodat ze ook minder middelen heeft om te de digitalisering verder door te drijven. Wellicht is het hoe dan ook te vroeg om een duidelijk resultaat van de digitalisering in termen van “productiviteit” te meten. De auteur gaat vrij uitvoerig op dit punt in, maar dit leidt naar mijn gevoel niet tot een definitieve conclusie.
- Dat de productiviteitswinst vooral naar de consument zou gaan door verbetering van de kwaliteit van het aanbod, dikwijls aan lagere prijzen of zelfs gratis, wat anders is dan bij vorige industriële revoluties. Ik heb het gevoel dat dit beeld enigszins moet genuanceerd worden. Mij lijkt dat bij vorige industriële revoluties de klanten ook een beter product kregen, weliswaar duurder, maar toch; bovendien zijn niet alle nieuwe producten van de digitale revolutie meteen goedkoper. Wellicht is de prijscyclus van de nieuwe producten en diensten korter, maar dikwijls ook hun levensduur! Kortom, waarschijnlijk is het een beetje vroeg om dit verschil met de vorige industriële revolutie meteen zo te duiden.
- Het is zeker zo dat het onderwijs een belangrijke factor is in de digitale evolutie. De auteur lijkt drie sporen aan te geven:
 - o Het belang van levenslang leren;
 - o het belang om de digitalisering reeds vroeg in het schooltraject te integreren (de auteur geeft als voorbeeld o.a. Estland);
 - o En paradoxaal genoeg blijven een “relatief brede opleiding...”, “creativiteit en presentatievaardigheden” van belang te zijn (p. 178). Ze zijn veel waardevoller en een veel meer onderscheidende factor op middellange termijn”. Horen we hier niet de doelstellingen van een aantal opvoedingsprojecten van het middelbaar onderwijs, van wat de auteur overigens het “Victoriaans” model noemt (bijvoorbeeld het pleidooi voor de “klassieke humaniora”?

Het boek biedt in elk geval heel wat interessante materie om over te debatteren in de toekomst. Het beleid – de overheid dus - wordt geïnterpelleerd inzake:

- Overheidsinvesteringssteun (hoe dat moet gebeuren is ook een debat op zich) voor de digitaliseringindustrie in Europa (zoals dit ook in de VS is gebeurd);
- hervormingen in het sociaal beleid;
- grote hervormingen in het gezondheids- en zorgsector;
- hervormingen in het onderwijs.

Niet toevallig worden twee ministers en een Eurocommissaris aan het woord gelaten. Wat vrijwel totaal afwezig is in het digitaliseringverhaal van dit boek, is de zorg en de bezorgdheid voor het milieu. En dat zou wel eens vele vooruitzichten kunnen onderuithalen. In elk geval is dit boek een zeer waardevolle eyeopener en behoort het, wat mij betreft, tot de “algemene cultuur” in onze maatschappij.